

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
N O. 03513

IN A IDISHER KOLONYE

J. I. Farber

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

11/11/1936

תְּשַׁבֵּךְ שָׂאֵר בְּשָׁר

אין אַידִישֶׁר קָאַלְאַנְיַע

פָּאָר קִינְדָּעַר

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים
6 3 9 1

גערדוקט אין דער דראקערוי
פון מושקאט און זאלאוסקי
סארמיינטַאָן, 2157 ב. אירעט

דעם אנדענק פון מיין
קיינד — מענדעלע.

די ריווע

אָפְגַעֲזָעָגָנֶט זַיךְ מִיטּ פְרִיְינֶט,
איַז דָעֵר לְעַצְמָעֵר טָאגּ שְׂוִין הַיְינֶט,
וּוֹאַס אַיךְ בֵּין נָאָר דָאָ.

מָאָרָנוּ — מָאָרָנוּ אַלְעָ פִירּ,
אַלְעָ אַינְיִינָם פָאָרָן מִירּ
איַן אָ גּוֹטָעָר שְׁעהּ⁽¹⁾:

טָאָטָעָ-מָאָמָע זַעַנְעָן צְוַיִיּ,
אַיךְ אָנוּ שְׁוּעָסְטָעָרְלָ מִיטּ זַיּ,
איַז צְוַאָמָעָן פִירּ.

פָוּן דָעֵר שְׁוֹלָעּ בֵּין אַיךְ פְרִיּ —
זַוְנְג אַיךְ, טָאנְצָ אַיךְ אָנוּ אַיךְ שְׁרִיּ:
— פָאָרָן, פָאָרָן מִירּ!

(1) שא.

און מיר זענען שווין איז באן.
ווײַפְּלָ מענטשן איז פֿאַרְאָן!
סְטִיעָת נִימְטָ קִיְּן אַרטָּ.
מוֹזֵן מִיר דָּערְזְוִילְעָ שְׂטְמִין —
דִּירְטָ דִּי באָן זֶיךְ אָן גַּעַמְטָ גִּינְזָן,
שְׁנַעַל אָן שְׁנַעַל עָרְ פֿאַרְטָ.

און בא יעדער סְטִאַצְיָאנָן,
בּוּאַלְיָעָם מענטשן קּוֹמָעָן אָן,
גִּיעָן אוּיד אַרְאָפְּ.

אַבְּעָר מְעַרְעָרָה קּוֹמָעָן צָו
און זַי לְאָן נִימְטָ צָרוֹן —
גִּיעָן אוּיפְּ אָן אַפְּ.

און דָּעָר וּעָג אַיז זַיְעָר וּוַיְיטָן,
פֿאַרְן מִיר אַלְאַגְּגָע צִיְּטָן,
וּוַיְיס אַיךְ וּוַיְפְּלָ שְׂעָה(1)!
הַאלְטָ דִּי באָן אלְזָ אַיז אַיְין גִּינְזָן,
בִּזְיָ דִּי זָוּ גַּעַמְטָ אָונְטְּעָרְגִּינְזָן,
אַט אַיז זַי נִישְׁטָא ...

(1) שא.

אויפן הימל — מערב⁽²⁾ זייט,
זעט מעו נאך א לאגע צייט
א קאליר ווי בלוט.

קומט א שיינע פרילינג'נאמט,
און צו פארן אויז א פראקט —
אך, ווי מיר אויז גוט!

האלט די באן איר לויפן אוין —
פרעוג איך באלאד: וואס קען דאס זיין?
און דערוויס זיך גלייך:

ס'מו די באן דא בליעבן שטיוין,
ווײַל זי קען ניט וויטער ניין —
אט אויז שוין דער טיך.

געמט מיך און א פרײַד, אָזָא —
איך וויל זען דעם פֿאָראָנא
און דעם פֿערְיבָּאטָם.

نعم איך זינגען: טראַלְאַלְאַא!
איך האָב לֵיב דעם פֿאָראָנא,
און דעם „פֿערְיבָּאטָם“.

(2) מאירוע.

א פְּלָאַטְפָּאַרְם אֵין וּוֹאַסְעָר שְׂטִיִּת —
צְוָנוּבָנוֹן מִימֶנָּה קִיְּמַת
אֵין עֲרָפָעַט צָום בְּרַעַנָּה.
פָּאַרְט דִּי בָּאוּ אַוִּיפָּאַים אַרְיוֹת,
הַעֲרָט וִיךְ דְּרַיְיעָן אֹזָא שְׁרוֹוֹפָה —
לְאוֹות מַעַן אַיְם אֵין וּוֹעַג.

אוֹן דִּי בָּאוּ פָּוּן אַוִּיבָן שְׂטִיִּת,
נָאָר דָּעָר פָּעָרִיבָאַט עֲרַגְיִיט,
שִׁיפָּט וִיךְ וּוֹי אַשְׁוֹת.
דִּי חַבְּרִימַלְעָר (3) פָּוּן שְׂמָאָט
וּוֹעַל אַיךְ וּוֹעַגְנָן פָּעָרִיבָאַט
שְׁרִיבָן אֵין אַבְּרַיוֹן.

דָּאָרָף מַעַן אַבְּעָר שְׁלַאֲפָנוֹ נִיְּזָן,
קָעוֹ אַיךְ מַעַר אַלְיַין נִימְתָּשִׁין,
קוֹכוֹן בִּיּוֹן סּוֹת (4).
אַלְעָ וְאָגָן אֹז סְאַיְן שִׁיְּנָן
פָּוּנָעָם פָּעָרִיבָאַט צָו וּזְעָן
וּוֹי דִּי זָוָן נִימְתָּא אַוִּיפָּה.

(3) כָּאוּוּרִימַלְעָר. (4) סָאהָן.

זאגט מען זיך: א גוטע נאכט —
נאר איך שלאָפּ ניט און איך טראכט,
טראכט א לאָנגע צייט....

ווען איך כאָפּ זיך נאָכְדַעַם אוּתַה,
רייב די אוּגַן זיך פֿוֹן שלאָפּ,
אייז דער טײַך שווין ווַיִּיט:

וoidער פֿאָרט די באָן אוּזַן פֿאָרט —
זענען מיר באָלֶד אוּפֿוֹן אָרט,
גרײַיטַן מיר זיך צוּן.

— באָלֶד אייז „קלאָרָא“ — זאגט אַ מאָן.
קּוֹמֵק איך גְּלַיְיךְ אֲרוֹויָס פֿוֹן באָן,
נאר איך זעַנְטַה ווַתַּה.

איך, אייז ענטְרַע רִיאָס שִׁין!
וַיְיַפְּלֵל נָאָר דָּאָס אוּגַן קָעָן זָעָן
פֿאָרְגְּנַדְיקְעַרְהַיִט —

חָאָטֵט די ערְדַּעַן זיך אוּסְגַּעַצְּרַט,
פֿעלְדַּעַר נָאָלֶד אוּזַן גְּרַוִּין קָאָלִירַט,
לִיגַּן אוּסְגַּעַשְּׁפְּרִיִּים.

— קלארא! — עמייצער זאנט אן.

קלארא אייז א סטאנציאן,

שטעלט די באן זיך אפ.

אייז צום פאָרו שוויין או עה,

און מיר נעמען די געפֿעַן,

און פון באן אָראָפּ...

אוּפָן פֿעַלְד

חברימלעך⁽¹⁾ ס'אוֹז אַ וועַלְט !
איך בין איזטער אוּפָן פֿעַלְד,
אַר, ווי דָא אַז שִׁין !

צָוּ דָעֵצְיַילָן כְּהַאֲבָסָאָד —
וּוֹאָם זָאָל זַיְן דִּי עַרְשְׁטָע זָאָר,
וּוַיִּסְמַכְתָּא אַז נִיטָאָלְיַין.

דָא אַז קִיּוֹן זָאָר נִיט פֶּאָרְשְׁטְעַלְט —
ס'אוֹז אַ פְּרִי אָוֹן אָפָן פֿעַלְד :
זַעַט מַעַן, הַעֲרַט מַעַן וּוַיִּט.

דָא אַ בְּעָרְגָל, דָאָרְטָא אַ טָאָל
אוֹן אַ וּוֹעֵג זִיךְרַעַנְגָלָט שְׁמָאָל —
עַמְיַץ דָאָרְטָן רִיְיט.

(1) כאוּוַיְירִימַלְעַך.

ניט ווי אין דער גרויסער שטאט,
ווע פארשטעלט איז יעדער טראט
מייט א הוייכער וואנט.

דא, גיסטו פון שטוב אroiס,
זעסטו אלצדינגע, קליאו אונ גרויס,
זעסט ווי אויפ דער האנט.

ליינט דעם אויער צו דער ערָד,
הערסטו ווי עס פארט א פערָד,
וויס איך ווי די וויאט !

קענסט דערקענען נאכּן קלאנְג —
אויב נאָר א באָנטער גאנְג,
וואָר איז דער וואָס רײַט.

מענטשן איילָן זיך דא ניט,
גייען לאָנגזאָם, טרייט בי טרייט
און ווי האָבּן גליך :

או זוי אָרבּעָטּוּ בי זיך —
דאָרָפּוּ ווי ניט גייען גיך,
איילָן אִין פֿאָברִיךּ.

פרוכט און גראנץיג אלערליך,
שטענדיק פריישע האבן זיין,
קוייפן ניט איז מארכ.

און די מענטשן זענען גוט,
האבן קראפט און האבן מוט,
זענען פעסט און שטארק.

אייצטער אייז די צייט פון שנייט —
גיא איך מיט מיין פעטער מיט,
זען דארט ווי מע שנידט.

שיין די שנידט-מאשין צו זען
ווײַז די שנידט און דראָעט אלײַן,
אין דער זעלבער צײַט.

די קאָלאָנייע איז דאָך גרויס —
פֿאָר אַיך צײַטנוויז אַרוֹיס
בִּיז די זוּן פֿאָרגוּט.

אלֶיז באָקוֹק אַיך אָון באָטראָכט,
סְאַיז אַשְׁיַּינְקִיט אָון אַ פֿראָכְט
אונ אַ גְּרוּסְעַ פֿרְיוֹד !

א זוֹמֶר־טָגֵן

ווענו איך האב נאר פריעע צייט,
כאמפ איך מיר א פערד און רײיט,
פאר ארוים איז פעלד.

לאו מיין פערדל לאנונגאַם נײַן —
איך זאָל אלצדיינָג בעסער זען,
וועפל מיר געפֿעלט.

נייט מיין פערדל זיך און נײַט
אויף א פעלד ווּאָס איז פָּאָרְזִיכְט —
הויבט אָן ווערָן גְּרִין.

איך דערזע א גלאַנְצִיך אָרט —
ויליך איך וויסָן, ווּאָס איז דָּאָרט?
און לאָן זיך אהַן.

הויבט מײַן פערדליך אויף דעם קאָפּ,
געטט זיך לוייפּן אַ גאלאָפּ,
ניט עס לוייפּט — עס טאנצט! ...

קומ איר צו אַ טיכל קליען,
אייז עס לוייטער, אייז עס רײַן
אוֹן פֿוֹן זוּן צענלאָנט.

וואָס-זשע קעַן נאָך בעסער זיין,
ווי זיך אוֹיסצובָּרוֹן פִּין,
איין אַ זומער-טאג?
אייז אוֹן טיכעלע אַריין ...
— אוֹ געבענטשט זאָלסטו מיר זיין
ליבער זומער-טאג!

פאַטש איין וואָסער ווערט אַ ריינְגֶּן,
מאָך אַיך ריינְגָּנוֹן אוֹן אַיך זיינְגֶּן,
קלינְגַּט עס אַפּ איין פֿעלְדַּן:
„לְאַמִּיר קִינְדָּעַר טָאנְצָן גִּין —
סְאִין דָּאֵם לְעַבּוֹ גּוֹט אַ�ן שִׁין
אוֹיפּ דָּעַר גְּרוֹיסָעַר וּוּלְטַן!“

שטייט מײַן פערדָל זיך באָם ברעַג,
شمײַסט אָוֹן שמײַסט זיך מיטַן עַכְּ
טריבט דֵי פֶּלִינְג אָפְ.

אָוֹן אִיךְ שְׂוִוִים דָאָס טִיכְּל אָוִים,
קָוָם אֲ פְּרִישָׁעַנְקָעָר אָרוּים,
— פֻּרְדָּל, אֲ נַאֲלָאָפְ!

פָּלְגַּת עַס מַיְּךְ, דַּעַם בָּלְעַבָּאָם
אָוֹן עַס גַּוְתַּע זַיְךְ אֲ צַעְלָאוּ —
לָאוֹט זַיְךְ אֲ נַאֲלָאָפְ.

בָּאָרֶג אַרְאָפְ אָוֹן בָּאָרֶג אָרוּוֹת,
בֵּין מִיר קָוְמָעוֹן אָוֹן צָוָם הַוִּיפְּ
אָוֹן אִיךְ שְׁפָרִינְג אַרְאָפְ.

לָאוֹן אִיךְ אָפְ מַיְּנָן פֻּרְדָּל פְּרִיְּיָ
לוֹיִיפְּטָ עַס מַיְּטָ אַהֲרֹןְשָׁעַרְיָ
צָו דֵי פָּעַרְדָּ אָוּעָם.

וּוְעַן אִיךְ קָוָם אָרוּיָן אַין הַוִּיפְּ
לִיְּגַטְּ מַעַן אָוִיפְּ דֵי פָּוָרָן אָוִיפְּ
תְּבוֹאָה⁽¹⁾, פּוֹלָעָ זַעַק.

(1) טוֹוָאָעָ.

און דער שכן⁽²⁾ "משה־בָּעֵר"
רופא מיך—"שטאט־מענטש" קומ אהער!
וואג, געפעלט דיר דא?
ענטפער איך אים אויפן ארט:
ס'אייז געווים דאס שעננסטע ארט!
שענער אייז נישטא....

רופא מען אונדז אין שטוב ארײַן,
קען איך ניט אין דראיסן זיין —
МОМУ עסן ניט.
ניט דער שכן⁽²⁾ אונדז א זאג:
האט־זישׁ מיר א גוטן טאג —
גוטן אַפְּעַטִּיט.

(2) שאכן.

נאָד אַ רְעִנְדְּיוֹקָעֵר נְאָכֶת

שְׁטָאַרְקַ גַּעֲדַעַגְנַטַּה אָטַ דִּי נְאָכֶת,
אוֹן דָּעַרְ דָּוְנָעַרְ הָאָטַ גַּעֲרָאַכְטַ
אוֹן דָּעַרְ בְּלִיעַזְ גַּעֲבָלְעַנְדַטְ.
דוֹרְךְ דִּי פְּעַנְצְּטָעַרְלָעֵר פָּאַרְמָאַכְטַ
הָאָטַ זִיךְ בְּלִיעַזְ אַ וּעַגְ גַּעַמְאַכְטַ
אוֹן באַשְׁיַינְטַ דִּי וּוּעַנְטַ.

אוֹן דָּעַרְ שְׁטָאַרְקָעֵר דָּעַגְ-שְׁטָרָאַםְ
הָאָטַ גַּעַנְאָסְןַ וּיְ אַ יְקָנְ (1) —
שְׁטוּרָעַמְדִיקַ אוֹן וּוּילְדַ.
אוֹן מִירְ הָאָטַ זִיךְ פָּאַרְגָּעַשְׁטָעַלְטַ
אוֹ פָּאַרְוּאַנְדְּלַטְ אַיְזַ דָּאַםְ פָּעַלְדַ
איַןְ אַ וּוּאַסְעַרְ-בִּילְדַ.

(1) יָם.

און געללאן האט א ווינט —
און געדאכט זיך או דער ווינט
טראנט דאס הויז אועעל.

האָב איך שלאָפּוּ ניט געקענט,
און געקוקט אלֿז אַוּפּ דִּי וווענט
מייט אֹאָ מֵין שְׁרָעָךְ!

און אווי בי שפֿעט אַין נאכט,
האָב איך נאָר פּוֹן דֻּעַם געטראכט :
וּוְיַדְאָס הויז פָּאלְט אַיְין ...

און באָ יעדן בלֿאוּ פּוֹן ווינט,
האָב איך זיך געזאנט : אַצְינֶד
וועט דער חורבן⁽²⁾ זיין.

אויפֿגעשטאנען בֵּין איך שפֿעט,
און בֵּין באָלְד אַראָפּ פּוֹן בעט,
צַו צוֹם פֿעַנְצְטָעַר זָעָן —

אי געוווען דאס גאנצע פֿעלְד
פּוֹן דער לִיבּוּר זָוּן באַהֲעַלְמָן,
גְּלָאנְצִיכְּ, פְּרִישָׁ אֹן רַיְין.

(2) כורבן.

פָוִן דֵי בַּיְמָעָר אֲרוֹם הַוַּיִּז,
הָאָבָן רַעֲנָן-טְרָאָפָּנָס בְּלַוִּז
קָעָנוּ וָוָן גַּעֲלָאנְצָט.

פִּוְינָל שִׁיְינָעַ אַלְעָרְלִי,
הָאָבָן פִּיפְטְשָׁנְדִיק אַוִּיפָּזִי
פְּרִיְילְעָד אָוְמָגָעָטָאנְצָט.

נָאָך אַ רַעֲנָנְדִיקָעַר נָאָכָט,
פְּרִישָׁעָר אַיְז אָוָן אַוִּיפְגָּעָוָאָכָט
אַלְץ אֲרוֹם אַיְז פָּעָלָד.

וַיְיָ אַ וּוֹנְדָעֶרְלָעֶבָּעַ הָאָנָט,
וּוְאַלְטָ דָּאָם שֻׁעַנְסְטָעַ אַוִּיפָּזִן לְאָנָד
פָּאָר מִיר אַוִּיסְגָּעָשְׁטָעָלָט.

ש ב ת⁽¹⁾

שבת⁽¹⁾ איז א טאג פון رو —
גיי איך צו א שכן⁽²⁾ צו
און פארברענג די צייט.

פון די „גרופעס“ קומען אן
קינדערלעך ריין אָנגעטּוֹן,
שבתדי⁽¹⁾ — באנייט ...

גייען מיר ארויס אין הויף
שפילן איז א וועט-געלוּת,
צי אן אנדר שפיל.

שבת⁽¹⁾, שבת אויפן פעלך —
ווײ אונדוֹ קינדערלעך געפעלט
שבתידּו און שפיל !

(1) שאבעם. (2) שאכן.

און דער הויף איז גרים און פריי —
זינגע און טאנץ אונ לוייף און שריי
ווײַפֵּל דיר געפֿעלט !

וועט דא קײַנער בײַז ניט זיין,
קײַנער מישט זיך ניט אַרײַן —
גוט איז ווי די וועלט !

זעט דאָס הײַנטָל אָונְדוּעָר שְׁפִילָּ
גיט עס גֶּלְיִיךְ זיך אַצְּבִּילָּ
לוֹיפְּט אַרְיִין אַיז קָאָן.

טרײַיבט עס יַעֲדַרְעַר אָוּעָךְ,
געַמְט עס דְּרִיאַעַן מִיטְן עַקְ
קוּקְט אָונְדוֹזְהַזְהַזְהַז אָן ...

שְׁבַת⁽¹⁾ אַיז אַטְּאָג פָּאָר גַּעַמְט
קוּמְעַן אָן אָזְוִי פִּיל גַּעַמְט —
אוּ די שְׁטוּב אַיז קְלִין.

טְּרָאָגְט מְעַן טִישָׂו, בְּעַנְק אָרוֹים
און מַע זַעַמְט אַיז הוֹיף זיך אָוִים —
הָאָט עַס אֹאָחָן⁽²⁾ :

— (1) שאבעם. (2) כיין.

צווישן ביימער אויסגעשטעלט
טיישן, בענkeh פון זוּ פֿאַרְשְׁטָעלְט —
געמט מען אויף די געסט.

פונעם גֶּאָרטָן פֿרוֹכְּט גֶּעֲבָרָאָכְּט
און גֶּעֲבָקָם, אַלְיָין גֶּעֲמָאָכְּט —
וַיִּסְתְּמַעַן וּוְאַם מֵעַעַט . . .

געמט מען רעדן וועגן שנייט,
וַיְיָפֵל וַיְיָיַץ אָוּן האָבָעָר נִיט
און וַיְיָהָלָט דָּעַר פְּרִיאָג.

— נַאֲר אַשְׁאָה, וּוְאַם אַזְּאָא שְׁנִינִיט
(וְאַגְּנַט אַרְוִים אַפְּעַסְטָעָר יִיד)
אוּן נַאֲר עַרְטָעַרְוּיָּז.

וְאַגְּנַט טִיל גַּעַסְט : — סְאַיְזְנִין שְׁפָעַט —
נַאֲר דָּעַר בַּאַלְעַבָּאָם, עַר בְּעַט :
— זִיכְּתַּט נַאֲךְ לִיבָּעָ פְּרִיאָנִיט.

און עַר בְּעַט זַי אָזְּיִ לִיב —
טוּעַן אִים די גַּעַסְט צּוֹלִיב :
שְׁבַת¹⁾ — אוּן דָּאָךְ הַיִּנְטָן . . .

(1) שאבעם.

ויצט מען בייז עם קומט די נאכט —
ווערט א גרויסער לאָמֶפ געבראכט,
עם זאל ליכטיך זיין.

הענט מען אוית א בוים אים אוית
אוון ער קוּקַט אַרְאָפַט אַיִן הוֹיַף,
ווארפט אַרְנוֹדַן שַׁיִן.

די לבנה⁽¹⁾ פול אונ גרוים,
אייז איצט שיינגעניך אַרוּס —
אַ, „טְשִׁיטְשָׁאָרָא“ טְרֻלְט.

„שבתֵּרוּי“ אוון „שבתֵּיפְרִיד“,
פְּילַט נָאָר יְעַנְעַר אַוְן פָּאַרְשְׁטִיּוֹט,
ויאָם שבתְּמַט⁽²⁾ אויפָּן פְּעַלְד.

(1) לעוזאנע. (2) שאבעסטט.

“טָרַמְעַנְטָא”

האט איר קינדערלעך געוזו
וויי טארמענטא קומט צונין
מייט איר גרויסער מאכט ?

וויי יי גיט דעם ערשותן בליאו
און דערנאך זיך א צעליאו
איין א ווילדעך שלאלכט ?

וואו די לופט איז שטיל ארום
און קיין בלעטל, גרעול, בלום,
גיט זיך גיט קיין ריר.

וואו די לופט איז שווער און דרייקט
און דער אטעם פרעסט און שטיקט,
מאכט זיך איר שפאנציר.

אויף א זאַלכון-שטייב זי קומט
און זי בייזערט זיך און ברומט,
וואַיעט, שרייט און ברילט.

פִּילְטָמָעַן אָז זֵי אַז אַז וּגְנָן,
פָּאַלְטָ אַוְיףְּ אַלְעַמְעַן אַשְׁרַעַן,
וַיְיִסְטָמַעַן וּזְאָסְטָ זֵי צִילְטָ ...

פִּינְגָּלְ פְּלִיןְ וּגְנָן זֵי קְוֻמְטָ
און זֵי וּגְרָןְ וּגְרָןְ פָּאַרְשְׁטוּמָטָ —
גַּעֲבָןְ נִיטְ קִיְּןְ טְרָעָלְ.

און זֵי פְּלִיעָןְ אַיְןְ גַּעֲאיְלָ
וּגְרָןְ בּוֹיְגָןְ פְּלִיטָ אַפְּיָלָ
אַוְמְגַעְהַיְעָרָ שְׁנָעָלָ.

מענטשָׂן וּוַיְסָן וּזְאָסְטָ זֵי קָאָן ...
זַעַטְמָעַן אָז זֵי קְוֻמְטָ שְׁוִיןְ אָז
פִּינְדְּיקְעַרְהִיטָ.

אַזְ אַ רְגָעָ⁽¹⁾ נִיטְ גַּעֲטָרָאַכְטָ —
טִירָ אָזְ פָּעַנְצְטָעָרָ צְוָגָעָמָאַכְטָ
און זֵיךְ צְוָגָעָרִיטָ.

— (1) רַיִנְגָעָ.

איו שוין אלען גוט פארמאכט,
הערט זיך ווי אין דרוויסן קראכט
נאענט בא דער טיר.

ס'האט טאַרמענטא זיך צעשפילט
און מיט קולות⁽²⁾ שרעקלעך ווילד
רייסט זי, ריאיסט די טיר! ...

גוט מיט צאָרֶן זי אַ שטווים
האלט זי די אַטְאָקָע אוּוִים
און זי גיט ניט נאָך.

גיט זי זיך אַ נעַם צום דאָך
און עס דוייערט ניט קיינ் סאָך
וועַי ער גיט אַ ברָאָך:

מייט אַ מוֹרָאָדִיקָן⁽³⁾ קראָך
אָפְנָעָרִיםָן וועַרט דער דאָך
און זי שלעפט אַים מיט
און זי גיט אַים אַ צְעַבְּרַעְד —
פליעַן פִּיפְּנְדִּיק די בלעַד
אַ טָּאַרְמָעָנְטָאַלְיַיד.

(2) קוילעם. (3) מוֹרָאָדִיקָן.

טרעפט זי מענטשן אויפן וועג,
כאפט זי זי אין איד גיעיג,
ווארפט זי פון די פיס.

שטייט א בוים, אין א צערדי
און צערדאָן אים אויף צוּיִ,
מייטן וואָרצל אים אַרים! ...

כאפט א טיזער און צערעכט
און צערדייט אים און צעלעכט
אין אין אוינבליך.

און א צוגעבונדז פערד,
מייט די קלאָען גראָבט די ערְד,
רייסט זיך אָפּ פון שטראֵיך.

געבענדייך אַ ווילְדוֹן בראָפּ,
לאָוט ערְ לויְפּן זיך גאָלָאָפּ,
לוּיפּט אָונַ לויְפּט, אָן צִיַּה.

און דער הוֹנט אַין בַּיַּדְךָ לִיגְטַּ
און דערשראָהָן וויְ דערדריךט
ניְטַ ערְ שְׁטוּלָאַ בַּילְ.

ווען טארמענטא אלע צעהשטערט —
געמט זיך שאָרָן באָ דער ערְד,
קלוייבט זיך בלײַבּוֹן שטיין.
איוֹ שווֵין מעדרער ניט געיאָגֶט —
נָאָר זי יָאָמָעָרֶט אָוּן זי קָלָאנְט
נִיְּיט אָוִים אַיְּן גַּעֲוִיְּן ...

א פרימארן

היינט צום ערשותן מאָל אָן מי,
בין איך אויפגעשטאנען פֿרִי,
גֶּלייך מיט זוֹן אויפֿנָאנְג!

אויפגעשטאנען אָן דערהערט,
פֿאָר מײַן פֿעַנְצְּטָעָר אָ קָאנְצְּעָרָט,
אָזָא שֵׁין גַּעֲזָאנְג!

— לִיבָּע פִּינְגָּלָעָה, אָ דָאָנָּה,
פֿאָר דָּעַם פֿרְעַכְתִּיקָּן גַּעֲזָאנְג!
רוֹפָּה אִיךְ מַונְטָעָר אָוִים.

אָן אלְיַיְן צְעִיזְנָג אִיךְ זַיְד,
כָּאָפְּ אָוִוָּת זַיְד דַּי קְלִיְידָעָר נַיְד
אָן פָּוּן שְׁטוּב אָרוּוּם.

כ'חאָב נאָר קײַנְמָאָל ניט געוען
וועי עס הויבט אָן אויפֿצּוֹגִין
אַינְדֶּרֶפְּרִי דֵּין :

שטיַּי אַיךְ אָנוּ אַיךְ קָוָק אָנוּ קָוָק —
וְאַנְתָּא מִיר מַאמְעָ : — שְׁוִין גַּעֲונָג
קָוָקוֹן אַוִּיפְּ דָּעָר זָוָן.

בִּיסְטַּ הַיִּנְתַּ אַיְפְּגַעַשְׁתָּאָנוּן פְּרִי —
מוּמָעַ גִּיטָּלְ מַעְלָקָתְּ דֵּי קִין,
קוּסְמִיזָעַ וּוּסְמָטוֹ זָעָן.

וּוִים אַיךְ שְׁוִין נִיט וּוּאָס צָו טָוָן :
וְאַל אַיךְ קָוָקוֹן אַוִּיפְּ דָּעָר זָוָן ?
צִי מִיטַּ מַאמְעָנוֹ נִין ? ...

— מַאְרָגָן אֵין דָאָר אַוִּיךְ אַטָּאגָן,
טְרָאָכָט אַיךְ אָנוּ אַיךְ גִּיבָּ אַזָּאנָן :
מַאְמָעַ, לְאָמֵר נִין.

שְׁפָאָנוּן מִיר אֵין גְּרוּיסָן הַיִּתְ
אוֹן דָּעָרְזָעָנוֹ אַגְּלָוִיתְ —
עַופּוֹת(1) גְּרוּסָן קְלִין.

(1) אוֹפְּפָעָם.

שטייט א האן אינמייטן הויף,
רופט די הינדעלעך צונזעפֿ:
קָא־קָא־קָא־קָא־קָא.

— קומט נאר הינדעלעך צו מיר,
זעט נאר קערנער, און א שייעור⁽²⁾!
דא און דא און דא.

גענדז און קאטשקעム לוייפֿן מיט,
איןדייקעム אויך פעלן ניט,
לייפֿן סַאַפּענְדִּיך.

צו די קערנער זיך געכָּפֶט,
מיט די שנעבעלעך געללאָפֶט:
פִּיךְ־פִּיךְ־פִּיךְ־פִּיךְ־פִּיךְ.

באמ „קָאָרָאָלְ“ שווין זענען מיר —
זאנט מיר מומע: בְּזֹאָרֶט אֹוֵיפֿ דִּיר,
פַּעֲפָעֶר ווַאֲסֶם דו בִּיסְטֶ.

שטיי איך און איך קומ זיך צו
וואַי זי מעַלְקַטְ דִּי לְעַצְתָּעַ כָּו,
און די מילך פְּלִיסְטֶ.

(2) שיר.

פלימט איז קרייגעלע אריין,
און אנטקענען זונגען-שיין
זעם זי אויס ווי ראנ.

איז דא אלצדינגע אוזו שיין!
נאָר אַיך בֵּין שווין מִיד צוֹ שטיין —
ליינ ג אַיך זֶיד אַין נְרָאָן.

ליינ דעם אווערד צוֹ דער ערְד
און פֿוּ עַרְנַיִן וּוּ זֶוד הַעֲרָתָן:
פֿי־פֿי־פֿי־פֿי־פֿי.

טאָקָע נָאָר אַין פֿעלְדָּלְיַן,
קָעָן מַעַן פֿילְן, קָעָן מַעַן זָעָן,
אוֹא אַינְדָּעַרְפְּרִי ...

ד י ש ו ל

פונעם הוייף מיט ביימער פול,
זעט זיך קוים ארויס די שול
מייטן רוייטן דאך.

צווישן הויכן גרינעם גראָן,
בלימלעך געל און בלוי און ראנג
זענען דאָ אסאָך.

יינגלעך, מיידלעך גראָפֿעַסּוֹווִין,
אלע אַנְגַּעַטְוּן אֵין ווֹיִם,
רייטנדיק אויף פֿערֶד.
מיט אָ פֿרִילְעַבְּן גַּעֲשָׂרִי,
צָו דָעַר שְׁוֹלָעַ קּוֹמָעַ זַיִן,
גְּלִיכְלָעַך — אָוְמְגַעְשְׁטָעַרְתָּ.

אויף טיל פערדעלאַד צו צוווי,
אויסגעצזונ זיצן זוי —
יעדר קינה, אָהעלד!

מוּט אָנוֹ זיבערקייט אִין בליכֶּן,
קינדער-הערצְלַעַד פֿול מִיט גַּלְיכֶּן —
פרינצֶן פֿונְעָם פֿעלַד.

פֿאַר דַּעַר טִיר דַּעַר לַעֲרַעַר שְׂמִיטַת
אוֹן באָגָעָנָט זֵי מִיט פֿריַיד :
— מִינְעָן קְלִינְעָן פֿרִינְט !

מיַט אָלַעַבְּדִיקְן טָאָן,
הוַיְבַּט עַר באָלַד צוֹ לַעֲרַנְעָן אָנוֹ
אוֹן זַיְן פְּנִים¹⁾ שְׁיַינְט.

העַרְוָן זִיךְרַי קִינְדַּעַר אִין,
עַמְמָעַן גּוֹט אִין קָאָפֶ אַרְיָין,
וּאַס דַּעַר לַעֲרַעַר רַעַט.

קִינְדַּעַר וּוַיְיסָן אוֹן פְּאַרְשְׁטַיְין :
לַעֲרַנְעָן הוַיְבַּט מַעַן אָנוֹ פְּנוֹן קְלִינְיָן —
נַאֲכְדָּעַם אִיז שְׁוִין שְׁפַעַט.

1) פְּנִים.

ווען דאָס לערנען איז שווין אוים,
קומווען קינדערלעך אַרוּם,
מאכּוֹן אַ גְּיעָגָן:

נָאָךְ דִּי פָּעָרֶד וּוּעָרֶט אַ גְּעַלְיוֹף
אוּן זִיךְרָן שְׁנָעַל אַ כָּאָפְּ אַרוּיפָה:
— הַיְּדָא ! אוּן אַוּעָךְ.

געאָקערט אָזֶן גַּעֲזִיַּת

אויף די פעלדער נאָכוֹן שנייט,
ארבעט אַיצטער קײַנְעֶר ניט:
ס'איַזֶּה די צִימֶט פֿוֹן דָּז.

אוֹן דָּעֵר פּוֹיעַר טְרָאָכְט אָזֶן פְּלָאָנְט —
וּאָסֶם פָּאָרוֹיִיט מָעוֹן אוּפְּפָן לָאָנְדָּר,
וּוַיְפָלָן, וּוֹעַן אָזֶן וּזְ?

וּוֹעַן עַס אָזֶן דָּעֵר פְּלָאָן שְׁוִין גְּרִיִּיט,
אָקָעָרֶט פְּלִיְיסִיק עַד אָזֶן זַיִיט
פָּאָרָן נִיְיעַם שְׁנִינְט.

גְּרָאָכְט דָּעֵר אָקָעָר טִיף זַיִד אַיִּין
אוֹן אַיִּין שְׁוֹוָאַרְצָעָר עַרְד אַרְיִין,
קָעָרָנְדָלְעָד עַר שִׁיט.

גלאנצט דער אקער און ער בליצט
און דער פוייער אויפֿ אים זיצט,
האלט פֿאָרוּם דעם קאָפּ.

און „גַּאוֹיִאַטָּסֶס“ פְּלִיעָן אָמֵן,
פְּלִיעָן נִידָּעָרִים אֲרוּם,
לאָן זִיךְ אַרְאָפּ.

וואָ אַוְועִירִימָל נָאָר קְרִיכְטַ
צְוִוִּישָׁן עַרְדְּ פָּוּן פְּרִישָׁן שִׁיבְּטַ
כָּאָפּן זַיְהָ עַם אָוִוּפּ.

הָאָטְנָאָר אַיִינָעָר אַפְּגָנוּגְלִיקָטְ
איַזְ אָוִוּפּ שְׁנָעָל זִיךְ אַנְגָּעָפִיקָטְ
און אַפְּלִי אֲרוּוּפּ.

און אָזְוִי פָּוּן פְּרִי בֵּין שְׁפָעַטְ
איַזְ גַּעֲקָעָרְטָ אָוּן גַּעֲזִוִּיטָ
אוּוּפּ אַיְעָדוּן פְּעָלָה.
וּוְעָלָן גּוֹטָעָ רַעֲגָנָם גַּיְינָן,
וּוְעָלָן קַעֲרַנְדָּלָעָ אַוְיְפָגְנִי —
שְׁפָעַ(1) פָּאָר דָּעָר וּוְעָלָט ...

(1) שְׁיִפְעַ.

אַהֲרֹן

שווין אוועך די זומער-טעג,
גרייטן מיר זיך אויך איזן וועגן,
אויף אהיים צוירק.

גיי איך מיר פון שטוב אroiום,
קוק דאס פעלד נאך איזן מאל אוים,
ווארפה אַצעטן בליכ.

הײַמיש איז מיר און באקאנט,
אלצדרינג אויַפּוּ שײַינעם לאנד,
יעדרע שטיקל ערָד:

דאָ אַ העזעַלְעַ געכָאָפְטַ,
און אַ דָּאָרְטָן — זיך צַעַקְלָאָפְטַ
פָּאַלְנְדִּיק פָּוּ פָּעָרְד.

שכנים¹⁾ פילון אן דאס הויז,
מענער, פרויען, קליען און גרוים,
וועיפל נאָר פֿאָרָן.

ווען שוין אַפְגּוּזְעַגְנַט זִיד,
פֿאָרָן מֵיר באָלֶד אָפְ אֹוֵיפְ גִּיד,
פֿאָרָן צוֹ דָעַר באָן.

קּוּמָעָן מֵיר קִיּוֹן "קְלָאָרָא" אָן,
קוּמָט דִּי באָן שָׂוִין אוּיכְעַט אָן,
ברּוּמָעְנְדִיקְעָרְהִיט.

געַמְטָן דִּי באָן זִיךְ רִיןְ נָאָר,
רוּפְן אֹוִים דִּי פֿרִינְט אִין כָּאָר:
— פֿאָרָט גּוֹזְנְטָעְרְהִיט!

גִּיטָּטָן דִּי באָן אָוּן גִּיטָּטָן אָוּן גִּיטָּטָן,
צְוּוִישָׁן פֿעַלְדָּעָר פֿרִישָׁ פֿאָרְזִיָּט,
קְאָלָאַנִּיסְטִישׁ לְאָנד.

שְׁטִי אַיךְ אָוּן אַיךְ קוּם צְוָרִיךְ —
וּוַיְנְטָשָׁ דִּי קְאָלָאַנִּיסְטָן גְּלִיכְ —
גְּלִיכְ אֹוֵיפְ זְיַעַר לְאָנד.

(1) שכינונים.

אַיִלָּה אַלְמָן :

זִוִּיט

3	די ריזע
9	אויפֿן פֿעלֵד
12	א זומער-טֶאג
16	נַאֲך אַ רְעַגְנִידְיקְעָר נַאֲכָט
19	שְׁבָת
23	טָאַרְמַעְנְטָא
28	אַ פְּרִימְאָרְגָּן
32	די שְׁוֹל
35	גַּעֲקָעָרֶט אָוּן גַּעֲזִוִּיט
37	אַהֲיִים

בוכהאנדלוונג און פארלאג

ג. קאפלאנסקי

קאריענטעם 2614

בענאָס אַיּוּרָעָס

